

zondag

10.04.2016

15.00 Concertzaal

14.15 Inleiding door

Rudy Tambuyser

Sinfonieorchester Köln

Olé. Ravel, Lalo & Bizet

CONCERTGEBOUW BRUGGE

Biografieën

Het WDR Sinfonieorchester Köln (DE) werd in 1947 opgericht als orkest van de Nordwestdeutsche Rundfunk en is vandaag onderdeel van de Westdeutscher Rundfunk Köln. Het orkest werd geleid door onder anderen Christoph von Dohnányi, Zdenek Macal, Hiroshi Wakasugi, Gary Bertini, Hans Vonk en Semyon Bychkov en door gastdirigenten als Claudio Abbado, Karl Böhm, Fritz Busch, Herbert von Karajan, Erich Kleiber, Otto Klemperer, Lorin Maazel, André Previn, Zubin Mehta en Sir Georg Solti. Hun stilistische veelzijdigheid bracht hen op concertpodia wereldwijd. Naast het klassieke en romantische repertoire wordt het orkest geroemd om haar vertolkingen van 20e-eeuwse werken en opdrachtwerken, zoals van Luciano Berio, Hans Werner Henze, Mauricio Kagel, Krzysztof Penderecki, Igor Stravinsky, Karlheinz Stockhausen en Bernd Alois Zimmermann.

Dirigent Josep Pons (ES) startte zijn muziekopleiding bij het Escolania, een knapenkoor dat is verbonden aan het klooster van Montserrat. Later volgde hij tijdens zijn dirigentenopleiding masterclasses bij Josep Soler i Sardà en Antoni Ros-Marbà in Barcelona. In 1985 richtte hij het Teatre Lliure Chamber Orchestra op waarmee hij snel internationale faam verwierf. Sindsdien was hij als dirigent onder meer verbonden aan het Spaanse Nationale Orkest en Koor en aan het symfonieorkest van Granada. Hij was gastdirigent bij verscheidene prestigieuze orkesten. Zijn cd-opnames van werken van de Falla, Albéniz of Mompou oogstten veel succes.

Slava Chestiglazov (RU) wordt regelmatig als solist gevraagd voor concerten of recitals overal in Europa. Hij studeerde aan het Staatsconservatorium van Sint-Petersburg bij Lev Ivachenko en na zijn verhuis naar Spanje aan de Koningin Sofia Hogeschool voor Muziek in Madrid bij Zakhar Bron. Later volgde hij Bron naar Duitsland waar hij bij hem verder studeerde aan de Hogeschool voor Muziek en Dans in Keulen. Hij won verschillende prijzen in Rusland, Polen, Spanje en Oekraïne. Sinds 2010 is hij eerste concertmeester van het WDR Sinfonieorchester Köln.

Uitvoerders en programma

WDR Sinfonieorchester Köln: orkest
Josep Pons: dirigent
Slava Chestiglazov: viool

—

Maurice Ravel (1875-1937)
Alborada del gracioso (1918)

Édouard Lalo (1823-1892)
Symphonie espagnole, opus 21 (1874)

- Allegro non troppo
- Scherzando: Allegro molto
- Intermezzo: Allegro non troppo
- Andante
- Rondo: Allegro

— pauze —

**George Bizet (1838-1875) /
Rodion Shchedrin (1932)**
Carmen Suite (1967)

- Introduction
- Dance
- First Intermezzo
- Changing of the Guard
- Carmen's Entrance and Habanera
- Scene
- Second Intermezzo
- Bolero
- Torero
- Torero and Carmen
- Adagio
- Fortune-Telling
- Finale

Maurice Ravel
Boléro (1928)

Spanje!

Rode draden zoeken in concertprogramma's, daar kan je maar beter mee opletten. Voor je het weet, zie je spoken. Of zie je het verschil niet meer tussen bien trouvé en pedant.

De rode draad in het programma van vanavond, laat zich evenwel moeiteloos en zonder gevaar voor vergissingen ontsluiten: Spanje! Dat wil zeggen: de exotische associaties en warmbloedige karikaturen die Spanje als begrip of als idee opriep in het Parijs van eind 19e, begin 20e eeuw.

Al zijn enige voorzichtigheid en zin voor nuance geboden. De Spaanse drijfveren en neigingen van de componisten wier werken we vanavond beluisteren, verschillen aanzienlijk. Édouard Lalo (wiens naam weliswaar Spaanse roots verraadt, maar stammend uit een familie die al in de 16e eeuw naar Frankrijk kwam) schreef zijn *Symphonie espagnole*, die eigenlijk geen symfonie maar een vioolconcerto is, voor de Spaanse violist Pablo de Sarasate. Georges Bizet zette de actie van zijn onsterfelijke opera *Carmen* uiteraard in de eerste plaats in Spanje omdat het verhaal van Prosper Mérimée, waarop het werk is gebaseerd, zich in Spanje afspeelt. En Ravels *Boléro* had welbeschouwd niks met Spanje te maken. De associatie is deels modieus, deels anekdotisch – Ravels moeder kwam uit Frans Baskenland, en de psychologische affiniteit met Spanje en het daarmee samenhangende sonore coloriet die de grote componist zijn leven lang zou kenmerken, is wellicht daarop terug te voeren.

Maar toch. Zoals ook Japanse prentkunst en andere oriëntaalse elementen Parijs en haar kunst- en modewereld een tijdlang in de ban hielden, zo was dat ook met Spanje het geval.

Dat zoveel Franse muziekwerken van eind 19e eeuw een Spaans parfum meekregen, is daarvan een in het oor springend gevolg. Lalo schreef zijn *Symphonie espagnole* in 1874, zoals reeds aangehaald voor zijn vriend en collega-violist Pablo de Sarasate, met wie hij overigens een tijdlang deel uitmaakte van het Armingaud Strijkkwartet. De première vond plaats in 1875, het geboortjaar van Ravel. De vijfdelige 'symfonie' – eigenlijk zijn tweede vioolconcerto – luidde een late erkenning in voor Lalo, van wie verder vooral het celloconcerto en de opera *Le Roi d'Ys* bekend werden. Lalo geldt als een vernieuwer van de Franse muziek – vanuit de schoot van de Société Nationale de Musique, opgericht na de Frans-Duitse oorlog van begin jaren 1870, wilde hij de instrumentale muziek bevrijden van het vermeende Duitse juk waaronder ze kreunde. Mocht dat inderdaad zo zijn geweest, heeft Lalo's labeur in elk geval geholpen. Goed om te weten: waarschijnlijk hebben we Tchaikovsky's *Vioolconcerto* te danken aan de indruk die de *Symphonie espagnole* – of de knappe violist die het werk speelde – op hem heeft gemaakt.

Amper een maand na de *Symphonie espagnole* ging eveneens in Parijs Bizets *Carmen* in première. De opera was een onmiddellijk succes. De componist, die zich ermee onsterfelijk zou maken, mocht de daarop volgende zegetocht niet lang meemaken. Hij stierf nog hetzelfde jaar, 1875. *Carmen* werd in 1904 voor de duizendste keer opgevoerd. Niemand minder dan Nietzsche prees de opera om zijn warmte en natuurlijkheid, en gebruikte hem als vehikel in zijn talloze, giftige aanvallen op Wagner. Inderdaad installeerde Bizet zich met *Carmen* als pionier van het verisme,

een naturalistische stroming die vervolgens vooral door Italianen tot grote hoogten zou worden gevoerd. Achteraf moeten we blij zijn dat de opera überhaupt het levenslicht zag. Bizet ondervond heel wat tegenkating van moraalridders en fatsoensrakers, die het sterke, seksueel onafhankelijke, vrouwelijke hoofdpersonage met haar woordspelingen over 'l'amour' en 'la mort' als een aanval op de goede zeden zagen. Maar Bizet won het pleit, en sindsdien is de liefde ook in operaminnende kringen 'un oiseau rebelle'.

Zoals dat destijds ging met razend populaire opera's of balletten, werd ook van *Carmen* een 'suite' gemaakt: een soort best-of, waarop de roem van componist en uitgever verder kon drijven, ook zonder dure, geënsceerde, volledige uitvoeringen.

Misschien het beroemdste, mogelijk het in zekere zin best gelukte, maar alleszins ook vaakst misbegrepen werk van Maurice Ravel is zijn *Boléro*. Geen muziekstuk heeft immers een minder poëtische ontstaansgeschiedenis; naar eigen zeggen had Ravel met zijn imposant, obstinaat tableau geen andere bedoeling dan een langgerekt crescendo (muziektaal voor 'steeds luider en luider') uit te componeren. Voor sommigen is een zo 'mechanische', parametrische gedachtegang misschien moeilijk met de somptueuze rijkdom van Ravels klankenwereld in verband te brengen, maar schijn bedriegt: een rationeel idee aangrijpen om het zo geïnspireerd en kleurrijk mogelijk te verwerken, is welbeschouwd de meest essentiële ingreep in de kosmos van Ravel. Hij is enerzijds architect, horlogemaker, vormgeleerde, klankeningenieur en bewonderaar van de oude Franse meesters à la Rameau en Couperin, anderzijds dichter, dandy, smaakbehoeder en magiër.

En voor de goede verstaander komen al die hoedanigheden nergens beter samen dan in de *Boléro*. Daarvan kan je het milde Spaanse parfum weliswaar niet ontkennen, maar het zou een veel grotere dwaling zijn, het accent aigu er niet in te zien staan.

Rudy Tambuysen

De 'Spaanse' thema's in Carmen

Alhoewel de première van Bizets *Carmen* in de Parijse opéra-comique op 3 maart 1875 allesbehalve een succes was, werd deze opera een van de meest populaire aller tijden. *Carmen* werd en wordt nog altijd beschouwd als een typisch 'Spaanse' opera, niettegenstaande het libretto naar de gelijknamige novelle van Prosper Mérimée – een Fransman – geschreven werd door twee Parijzenaren, Henri Meilhac en Ludovic Halévy. Bizet zette zelf nooit een voet in Spanje.

Het predicaat 'Spaans' is, wat betreft de muziek, vooral te wijten aan het gebruik van de vele Spaanse thema's, meestal ontleend aan bestaande melodieën van Spaanse volksliederen. Toen Bizet besloot een Spaanse opera te schrijven verzocht hij de bibliotheek van het Parijse conservatorium hem een lijst te bezorgen van alle collecties Spaanse liederen die de bibliotheek bezat. Veel was er niet te vinden en volgens de Franse musicoloog Julien Tiersot, die destijds assistent-bibliothecaris was, raadpleegde Bizet enkel de collectie getiteld *Echos d'Espagne* gepubliceerd in 1872. Deze bevatte *seguidillas*, *bolero's*, *tiranas*, *habaneras*, een *malagueña*, een *jota aragonesa* en een *polo*. Enkel de auteur van de *polo* is bekend. Volgens het voorwoord is dit lied, dat begint met de woorden 'Cuerpo bueno, alma divina' van niemand minder dan de beroemde Manuel Garcia die het gebruikte in zijn tonadilla *El Criado Fingido* uit 1804. Bizet gebruikte diezelfde melodie in licht gewijzigde vorm in het intermezzo dat het vierde bedrijf voorafgaat.

Galli-Marié, de diva die de rol van *Carmen* creëerde, weigerde tot dertien maal toe te zingen wat Bizet voor haar 'entrée sur scène' had gecomponeerd. Bijna tot wanhoop gedreven, nam Bizet dan maar zijn toevlucht tot het lied *El arreglito* (de huwelijksbelofte) dat hij vond in een album, gepubliceerd door Heugel in 1864, onder de naam *Chansons espagnoles del maëstro Yradier, maître de chant de l'imperatrice des Français*. Sebastián Yradier (1809-1865) was gekend als de componist van het uiterst populaire lied *La Paloma* en van *Ay Chiquita*, een romance gebruikt door Alexandre Dumas fils in zijn *l'Ami des femmes*. Op enkele summiere aanpassingen na is de gelijkenis van de melodie van de beroemde habanera *L'amour est un oiseau rebelle* met de melodie van *El arreglito* zo opvallend dat de uitgever Heugel eiste dat in de gedrukte partituur de bron werd vermeld, wat ook gebeurde.

Johan Huys

WDR Sinfonieorchester Köln

eerste viool

José Maria
Blumenschein
Naoko Ogihara
Susanne Richard
Ye Wu
Alfred Lutz
Christine Ojstersek
Faik Aliyev
Hans-Reinhard Biere
Anna de Maistre
Andreea Florescu
Caroline Kunfalvi
Pierre Marquet
Emilia Mohr
Ioana Ratiu
Cristian-Paul
Suvaiala
Jerzy Szopinski
Liya Yakupova
Akari Azuma

tweede viool

Brigitte
Krömmelbein
Barennie Moon
Carola Nasdala
Christel Altheimer
Maria Aya Ashley
Lucas Barr
Adrian Bleyer
Pierre-Alain Chamot
Weronika Figat
Ea-Jin Hwang
Jürgen Kachel
Keiko
Kawata-Neuhaus
Ute Klemm
Johannes Ooppelcz
Johanne Stadelmann
Alwina Kempf

altviool

Stephan Blaumer
Junichiro Murakami
Sophie Pas
Katja Püschel
Katharina Arnold
Gaelle Bayet
Laura Escanilla
Eva Maria Klose
Stephanie Madiniotis
Mircea Mocanita
Armen Nazarian
Dashiel Nesbitt
Tomasz Neugebauer
Klaus Nieschlag
Mischa Pfeiffer
Lisa Walther

cello

Oren Shevlin
Johannes
Wohlmacher
Simon Deffner
Susanne Eychmüller
Anne-Sophie
Basset-Deffner
Sebastian Engelhardt
Yi-Ting Fang
Gudula
Finkentey-Chamot
Bruno Klepper
Christine Penckwitt
Juliana Przybyl
Leonhard Straumer
Lisa Röbeler

contrabas

Stanislau
Anishchanka
Michael Peus
Axel Ruge
Raimund Adamsky
Michael Geismann
Stefan Rauh
Jörg Schade
Christian Stach
Matthias Solle

fluit

Michael Faust
Jozef Hamernik
Martin Becker
Leonie Brockmann

hobo

Manuel Bilz
Maarten Dekkers
Svetlin Doytchinov
Bernd Holz
Jérémy Sassano

klarinet

Nicola
Jürgensen-Jacobsen
Uwe Lörch
Ralf Ludwig
Andreas Langenbuch

fagot

Henrik Rabien
Ulrike Jakobs
Hubert Betz
Stephan Krings

hoorn

Paul van Zelm
Premysl Vojta
Ludwig Rast
Andrew Joy
Rainer Jurkiewicz
Joachim Pörtl
Kathleen Putnam
Hubert Stähle

trompet

Martin Griebel
Peter Mönkediek
Frieder Steinle
Daniel Grieshammer
Peter Roth
Jürgen Schild

trombone

Timothy Beck
Jeffrey Kant
Frederik Deitz
Stefan Schmitz
Michael Junghans

tuba

Hans Nickel

harp

Andreas Mildner
Nora von Marschall

slagwerk

Werner Kühn
Peter Stracke
Johannes Steinbauer
Johannes
Wippermann
Kevin Anderwaldt

© Guy Kokken

za 30.04.16 / 20.00 / Concertzaal

BL!NDMAN [sax] &

Collegium Vocale Gent / Morgen!

Sensuele liefdeslyriek lost op in devote Maria-aanbidding, stemmen verstrengelen zich met doorleefd koper, partikels van elektronisch ontlede klanken verdwijnen in de mystieke ruimte. Eric Sleichim ging op zoek naar het spanningsveld tussen schijnbaar uiteenlopende muzikale werelden: de renaissance en de 21e eeuw.

© Scott Jarvie

za 04.06.16 / 20.00 / Concertzaal

Laureatenconcert Koningin

Elisabethwedstrijd I / deFilharmonie

Ontstaan door en voor de viool geeft de Ysaÿwedstrijd zijn erfenis door aan de Koningin Elisabethwedstrijd in 1951. In zijn lange bestaan heeft de 'Olympiade van de muziek' memorabele winnaars opgeleverd. Sommigen bleken eendagsvliegers, anderen namen een steile vlucht. De winnaar kan alvast aansluiten in een mooi rijtje met toppianisten.

BESTEL UW TICKETS NU OP

WWW.CONCERTGEBOUW.BE
+32 70 22 33 02 / IN&UIT
BRUGGE 34

Praat na de voorstelling gezellig na in het Concertgebouwcafé of vertel ons wat u ervan vond op Facebook of Twitter (@concertgebouwbr).

Gezellig tafelen voor of na een voorstelling met een verrassing op vertoon van het concertticket. www.concertgebouw.be/services.

BRUGGE

FLUXYS

DeMorgen.

Knack

Klara

FOCUS|WTV